

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 2 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore («Službeni list Crne Gore» br. 40/10, 46/10 i 06/13), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 27. novembra 2014. godine, utvrdio je

SMJERNICE ZA OSTVARIVANJE POLITIKE CENTRALNE BANKE CRNE GORE U 2015. GODINI

1. U cilju daljeg podsticanja i očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, a posebno podsticanja i očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: CBCG) će:
  - a. preduzimati sve neophodne aktivnosti i primjenjivati sve raspoložive instrumente i mjere monetarne i prudencijalne politike u skladu sa zakonom;
  - b. kontinuirano preispitivati politiku obavezne rezerve, ključnog instrumenta monetarne politike i, po potrebi, korigovati stopu obavezne rezerve i/ili obuhvata osnove;
  - c. blagovremeno identifikovati i ocjenjivati uticaj potencijalnih sistemskih rizika i prijetnji po finansijsku stabilnost u cilju njihovog minimiziranja kroz implementaciju ostalih instrumenata monetarne politike - operacija na otvorenom tržištu, kreditiranja banaka u slučaju redovnih potreba za likvidnošću i ostvarivanja funkcije kreditora u krajnjoj instanci;
  - d. kontinuirano pratiti i analizirati stanje u finansijskom sistemu, kroz prizmu njegove kompleksnosti koja proizilazi iz međusobne povezanosti finansijskih institucija, finansijskih tržišta i infrastrukture, i to ne samo u nacionalnim, već i u prekograničnim razmjerama;
  - e. kontinuirano analizirati uticaj makroekonomskog okruženja na finansijsku stabilnost i, u zavisnosti od ocjene stanja, preduzimati odgovarajuće mjere iz svoje nadležnosti i davati preporuke za preduzimanje mjera čija primjena nije u nadležnosti CBCG u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o CBCG, Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost i Zakonom o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom;
  - f. unaprjeđivati postojeće i razvijati nove analitičke indikatore i instrumente za kvantitativnu i kvalitativnu ocjenu ranjivosti i otpornosti finansijskog i bankarskog sistema sa ciljem blagovremene identifikacije i procjene potencijalnih sistemskih rizika i sprječavanja pojave krize većih razmjera;
  - g. sprovoditi makro stresna testiranja sa ciljem testiranja otpornosti bankarskog sistema na potencijalne šokove iz makroekonomskog okruženja;
  - h. unaprjeđivati instrumente za djelovanje u uslovima potencijalne sistemske finansijske krize;

- i. sprovoditi vježbe simulacije krize u cilju testiranja efikasnosti rješenja iz plana za upravljanje finansijskom krizom u oblastima iz nadležnosti CBCG („*Contingency plan*“), u cilju obezbjeđenja efektivnog, konzistentnog i sveobuhvatnog djelovanja u slučaju krize pojedine banke ili systemske krize;
- j. aktivno participirati u radu Savjeta za finansijsku stabilnost, doprinoseći objektivnom sagledavanju efikasnosti rješenja sadržanih u nacionalnom planu za upravljanje finansijskom krizom na nivou cjelokupnog finansijskog sistema i implementaciji najbolje prakse u ovoj oblasti;
- k. intenzivno saradivati sa ostalim regulatorima finansijskog sistema u zemlji, u skladu sa Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost, kao i sa inostranim regulatorima u domenu odgovornosti za stabilnost finansijskog sistema;
- l. radi očuvanja stabilnosti bankarskog sistema, kao ključnog elementa finansijskog sistema za očuvanje finansijske stabilnosti, CBCG će:
  - nastaviti sa primjenom politike opreznog licenciranja, odnosno davanja odobrenja za ulazak novih pravnih subjekata na domaće tržište, kao i izmjena u strukturi akcionara postojećih finansijskih institucija, polazeći od zaštite interesa deponenata i povjerilaca banaka;
  - raditi na unaprjeđenju procesa upravljanja rizicima u bankama i procesa supervizije zasnovanog na rizicima;
  - aktivno učestvovati u sprovođenju mjera na finansijskom restrukturiranju dugova kod finansijskih institucija radi zaustavljanja rasta nekvalitnih kredita i njihovog smanjenja na prihvatljiv nivo, što će zahtijevati dalje unaprjeđenje tehnike „on-site“ kontrole poslovanja banaka u skladu sa savremenim tendencijama iz date oblasti;
  - razvijati sisteme koji će uticati na jačanje transparentnosti i tržišne discipline, kroz sveobuhvatnu i kontinuiranu razmjenu podataka između banaka i ostalih učesnika na tržištu;
  - kontinuirano unaprjeđivati i sprovoditi proces mikro stresnog testiranja banaka sa ciljem blagovremenog uvrđivanja potreba za dodatnim kapitalom i likvidnim sredstvima banaka;
  - intenzivno pratiti kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu, sa posebnim akcentom na volatilnosti koje mogu imati negativne reperkusije na bankarski sektor u Crnoj Gori, sa svrhom preventivnog djelovanja i kreiranja sistema adekvatnog nivoa zaštitnog kapitala u odnosu na spoljne šokove;
  - shodno novim zakonskim rješenjima vršiti nadzor nad primjenom regulative od strane banaka u dijelu potrošačkih kredita;
  - u okviru procesa pretpristupnih pregovora nastaviti sa unaprjeđenjem i usklađivanjem regulatornog okvira za banke sa pravnom tekovinom Evropske unije;

- nastaviti sa harmonizacijom uslova poslovanja sa onim na međunarodnom finansijskom tržištu, posebno kroz postepeno uvođenje najnovijih standarda definisanih u Bazelu III;
  - nastaviti saradnju sa međunarodnim institucijama na polju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, uz istovremeno jačanje mehanizama i procedura neophodnih za uspješnu implementaciju datog procesa;
  - razvijati saradnju sa supervizorima stranih matičnih bankarskih grupa koja imaju zavisna pravna lica u Crnoj Gori, kao i ključnim finansijskim institucijama poput Svjetske banke, Evropske banke za obnovu i razvoj, Evropske centralne banke i Evropske agencije za banke, sa ciljem sinhronizovanja supervizorskih aktivnosti;
  - pratiti i implementirati unaprjeđenja na planu međunarodnih multilateralnih dogovora i usvojenih konvencija u oblasti bankarstva;
- m. kontinuirano pratiti i analizirati kretanje inflacije, kao i prognozirati inflatorna kretanja u kratkom roku.

2. U cilju pružanja podrške Vladi Crne Gore u ostvarivanju ekonomske politike, u mjeri u kojoj to neće dovesti u pitanje ostvarivanje sopstvenih ciljeva i ustavnih odgovornosti i ugroziti nezavisnost, Centralna banka će:

- a. davati Vladi Crne Gore preporuke za vođenje ekonomske politike i mjerama i instrumentima iz svoje nadležnosti doprinositi intenziviranju oporavka privrednog sistema, podsticanju rasta i konkurentnosti privrede, upravljanju javnim dugom u funkciji održavanja finansijske stabilnosti;
- b. učestvovati u radu na kreiranju sistemskih rješenja u cilju smanjenja nelikvidnosti privrednog sektora i podsticanja kreditne aktivnosti banaka u mjeri koja neće značiti prekomjerno preuzimanje rizika i ugrožavanje stabilnosti bankarskog sistema;
- c. pratiti i analizirati makroekonomska kretanja u Crnoj Gori, zemljama regiona, Evropske unije, kao i kretanja na globalnom nivou sa ciljem izrade prognoza makroekonomskih kretanja na nivou Crne Gore;
- d. kontinuirano razvijati makroekonomski model crnogorske privrede za prognoziranje makroekonomskih kretanja i analizu efikasnosti instrumenata monetarne politike, samostalno ili u saradnji sa drugim institucijama;
- e. kontinuirano prikupljati, obrađivati i publikovati statističke podatke iz domena monetarne i platnobilansne statistike, kao i druge podatke za koje je proizvođač statistike CBCG, a koji predstavljaju značajne inpute za utvrđivanje ekonomske politike;
- f. publikovati tematske radne studije i druge publikacije koje će se baviti aktuelnim makroekonomskim i finansijskim problemima.

3. U cilju održavanja i unaprjeđivanja sigurnog i efikasnog platnog prometa, CBCG će:
  - a. kontinuirano raditi na održavanju stabilnog i efikasnog funkcionisanja platnog sistema Centralne banke za izvršavanje platnih transakcija između učesnika u platnom sistemu, kao osnovne infrastrukture platnog prometa u Crnoj Gori i njegovom daljem unaprjeđenju kroz praćenje i implementaciju međunarodnih standarda, principa i najbolje prakse funkcionisanja savremenih platnih sistema i platnog prometa uopšte;
  - b. nastaviti sa kvalitetnim i efikasnim obavljanjem usluga platnog prometa u zemlji, kako za postojeće, tako i za nove klijente Centralne banke;
  - c. raditi na implementaciji propisa iz oblasti platnog prometa čija primjena počinje 09.01.2015. godine, dalje unaprjeđivati regulatorni okvir platnog prometa prateći regulative EU i međunarodne standarde i vršiti efikasnu kontrolu obavljanja platnog prometa u cilju obezbjeđenja pružanja platnih usluga u skladu sa pozitivnim propisima;
  - d. sprovoditi politiku licenciranja platnih institucija i institucija za elektronski novac, kao institucija koje će se osnivati na osnovu novih propisa iz oblasti platnog prometa;
  - e. unaprjeđivati funkcionalni model prinudne naplate koju Centralna banka vrši u skladu sa odredbama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
  - f. razvijati i unaprjeđivati funkciju nadgledanja platnih sistema primjenjujući načela: transparentnosti, primjene međunarodnih standarda, posjedovanja efektivnih ovlašćenja i resursa, konzistentnosti u primjeni standarda i saradnje sa drugim organima. U tom smislu, u procesu nadgledanja platnih sistema, CBCG će raditi na implementaciji novih međunarodnih standarda – “Principa za infrastrukturu finansijskog tržišta”;
  - g. nastaviti sa aktivnostima na unaprjeđenju infrastrukture i komponenti informacionog sistema vezanih za platni sistem CBCG na centralnoj, rezervnoj i dizaster lokaciji u cilju povećanja kontinuiteta i sigurnosti funkcionisanja platnog prometa.
4. U cilju daljeg unaprjeđivanja institucionalnih i drugih preduslova vezanih za upravljanje međunarodnim rezervama, CBCG će:
  - a. repositionirati postojeće finansijske instrumente u portfoliju i unapređivati već usvojene tehnike u upravljanju rizicima i sredstvima međunarodnih rezervi, uz poštovanje principa likvidnosti i sigurnosti, a sa ciljem uspješnog uravnoteženja rizika ulaganja i ostvarenog prinosa;
  - b. sagledati mogućnosti investiranja sredstava u: nove finansijske instrumente kao što su kratkoročne i srednjoročne hartije od vrijednosti emitentata iz zemalja OECD-a (država, agencija sa podrškom države, federalnih jedinica

- država i sl.); depozite kod poslovnih banaka; pokrivene obveznice odgovarajućeg rejtinga, sa ciljem unaprjeđenja diversifikacije ulaganja i eventualnog ostvarenja većih prinosa;
- c. kontinuirano pratiti i analizirati kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu, finansijsku situaciju i rejting banaka, kako sadašnjih, tako i potencijalnih partnera i blagovremeno prilagođavati politiku ulaganja kretanjima na tržištu kroz taktičku alokaciju, odnosno blagovremeno usmjeravati sredstva prema onima koji obezbjeđuju veći stepen sigurnosti plasmana i istovremeno mogućnost ostvarivanja većeg prihoda;
  - d. kvalitetno i efikasno obavljati poslove depozitara, bankara i fiskalnog agenta državnih organa i organizacija kroz kontinuirano unaprjeđivanje saradnje i regulisanje međusobnih odnosa sa klijentima;
  - e. unaprjeđivati postojeće i uspostavljati nove korespondentske odnose sa stranim centralnim i poslovnim bankama i drugim međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama;
  - f. kontinuirano sagledavati i planirati potrebe za gotovim novcem, sa ciljem blagovremenog i adekvatnog servisiranja potreba banaka i drugih klijenata za gotovim novcem u unutrašnjem platnom prometu;
  - g. blagovremeno obavljati poslove unošenja potrebnih količina i apoenske strukture novčanica i kovanog novca iz korespondentske banke u inostranstvu, kao i poslove iznošenja viška sredstava u cilju optimizacije troškova držanja gotovine u trezoru.
5. Kroz aktivno učešće u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a uvažavajući obaveze koje je Crna Gora preuzela dobijanjem statusa »zemlje kandidata« i preporuke od strane Evropske komisije date u Izvještajima o analitičkim pregledima CBCG će:
- a. nastaviti aktivnosti na harmonizaciji zakonodavstva sa zajedničkim tekovinama EU, u oblasti bankarskog sektora, platnog prometa, monetarne politike i statistike i ostalih oblasti iz nadležnosti CBCG;
  - b. nastaviti aktivnosti na daljem usklađivanju Zakona o CBCG sa pravnom tekovinom EU;
  - c. učestvovati u pripremi pregovaračkih pozicija, za poglavlja u kojima učestvuju predstavnici CBCG;
  - d. učestvovati u radnim i pregovaračkim strukturama za vođenje pregovora u dijelu iz nadležnosti CBCG, kao i u pripremi izvještaja, dokumenata i materijala neophodnih za efikasno vođenja pregovora o članstvu u EU;
  - e. nastaviti aktivnosti na realizaciji obaveza definisanih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2014-2018;

- f. učestovati u izradi Nacionalnog programa ekonomskih reformi;
  - g. nastaviti aktivnosti na jačanju institucionalnih kapaciteta, čime se postepeno stvaraju uslovi za buduće nesmetano funkcionisanje CBCG u okviru Evropskog sistema centralnih banaka;
  - h. unaprijediti postojeću i uspostaviti nove vidove saradnje sa Evropskom centralnom bankom, drugim centralnim bankama zemalja članica EU, kao i sa predstavnicima drugih institucija EU;
  - i. učestvovati u pripremi i implementaciji projekata koji se finansiraju iz fondova EU;
  - j. unaprijeđivati komunikacionu strategiju na temu evropskih integracija putem izrade radnih studija i drugih publikacija u kojima će se predstaviti specifični aspekti pristupanja EU;
- 6.** U cilju održavanja adekvatne strukture ljudskih resursa sposobnih za sprovođenje definisane politike, međunarodnih standarda i dobre poslovne prakse, kao i implementacije promjena uslovljenih procesom evropskih integracija i drugim promjenama u poslovnom okruženju, Centralna banka će:
- a. stimulirati zaposlene da, naročito u okviru tehničke saradnje, stalno rade na usavršavanju postojećih znanja i vještina neophodnih za realizaciju radnih procesa u Centralnoj banci, kao i na sticanju viših akademskih nivoa i sertifikata za određene vrste poslova;
  - b. razvijati mehanizme za unaprijeđenje motivacije zaposlenih.
- 7.** CBCG će u skladu sa standardima transparentnosti:
- a. otvoreno, jasno i blagovremeno informisati domaću i inostranu javnost o svom radu putem saopštenja za javnost, web stranice CBCG, organizovanja pres konferencija, redovnih i povremenih publikacija, a po potrebi i putem intervjua, gostovanja u sredstvima javnog informisanja i dr. Pri tome, afirmisaće se princip dvosmjerne komunikacije, kako u odnosima sa javnošću, tako i u internoj komunikaciji u CBCG, a posebna pažnja će se pokloniti informisanju zaposlenih;
  - b. promovirati ekonomsko znanje u društvu na način kojim se doprinosi boljem razumijevanju značaja finansijske stabilnosti i sigurnosti bankarskog sistema po cijelo društvo, odnosno razumijevanju centralnog bankarstva.
- 8.** U cilju očuvanja, zaštite i zadržavanja istorijskog i kulturnog naslijeđa iz oblasti numizmatike u Crnoj Gori, CBCG će:
- a. sprovoditi aktivnosti na sakupljanju muzejskog materijala radi dopunjavanja numizmatičke zbirke, u prvom redu kolekcije crnogorskog novca perpera i

drugih monetarnih instrumenata, kao i prikupljanje istorijske građe i dokumentacije vezano za izdavanje crnogorskog novca;

- b. stručno prezentovati numizmatičku zbirku domaćoj i inostranoj javnosti;
- c. promovisati Muzej novca, kao instituciju od kulturno-istorijskog značaja i instituciju od značaja za edukovanje javnosti i promovisanje uloge i značaja CBCG u finansijskom sistemu Crne Gore;
- d. razvijati saradnju sa centralnim bankama, drugima muzejima, kulturnim, naučnim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu, sa ciljem unaprjeđenja prakse u ovim poslovima.

9. Kao podršku za realizaciju navedenih ciljeva u ostalim oblastima, CBCG će:

- a. raditi na unaprjeđivanju informacionog sistema i obezbjeđivanju adekvatnog nivoa usluga i njegove raspoloživosti i sigurnosti, a naročito na unaprjeđivanju ICT infrastrukture¹ na centralnoj, rezervnoj i dizaster lokaciji, koja je namijenjena kao osnova za rad Platnog sistema (RTGS i DNS), Glavnog bankarskog sistema, sistema Prinudne naplate, kao i ostalih aplikativnih, sistemskih i komunikacionih servisa;
- b. raditi na usklađivanju sa međunarodnim standardima, naročito sa standardom za upravljanje bezbjednošću informacija ISO/IEC 27001;
- c. u cilju unaprjeđenja saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama i organizacijama, centralnim bankama drugih zemalja i regulatornim tijelima, CBCG će:
  - ispunjavati obaveze koje proističu iz članstva u Međunarodnom monetarnom fondu i uloge fiskalnog agenta države Crne Gore u toj međunarodnoj finansijskoj instituciji, kao i ispunjavanje uslova za njenu tehničku i eventualnu finansijsku pomoć;
  - razvijati saradnju sa Međunarodnim monetarnim fondom, Svjetskom bankom, Evropskom bankom za obnovu i razvoj, Evropskom investicionom bankom, Bankom za međunarodna poravnanja i drugim međunarodnim finansijskim institucijama, posebno u oblastima od značaja za CBCG;
  - razvijati saradnju sa drugim centralnim bankama i finansijskim regulatornim tijelima kroz realizaciju potpisanih sporazuma, posebno u oblasti supervizije banaka, kao i predlaganje novih oblika saradnje i uspostavljanja strateških partnerstava;
  - raditi na daljem afirmisanju CBCG na međunarodnom planu kroz organizovanje međunarodnih skupova i seminara, pripremu radnih i/ili studijskih posjeta i učešće visokih predstavnika CBCG na međunarodnim skupovima i konferencijama;

---

¹ Information Communication Technology.

- d. sa ciljem adekvatne zaštite eura od falsifikovanja, Centralna banka će:
  - intenzivirati već uspostavljenu saradnju sa relevantnim inostranim subjektima angažovanim na planu zaštite eura od falsifikovanja (ECB, EK-OLAF, Evropski centar za tehničku i naučnu saradnju), kao i sa domaćim državnim organima - Državnim tužilaštvom i Ministarstvom unutrašnjih poslova - Upravom policije, kroz stalnu razmjenu informacija (korespondencija i izvještavanje) i učešće na seminarima i treninzima;
  - nastaviti saradnju sa svim rukovaocima gotovinom u Crnoj Gori, u cilju obezbjeđenja potpune primjene donešene regulative iz oblasti zaštite eura od falsifikovanja, usklađene sa tekovinom EU/ECB, a koja podrazumijeva obuku zaposlenih i neposrednu kontrolu rada i tehnika kod svih rukovaoca gotovinom;
- e. nastaviti sa aktivnostima na poboljšanju upravljanja rizicima u CBCG, kroz dalje razvijanje procesa nadgledanja sistema internih kontrola i sistema upravljanja operativnim rizikom i rizikom reputacije;
- f. nastaviti sa aktivnostima na uspostavljanju sistema za upravljanje kontinuitetom poslovanja CBCG.

10. U svom poslovanju CBCG će se voditi principima društveno odgovorne institucije, kako prema zaposlenima, tako i prema društvu u cjelini, i svoje poslovanje bazirati na univerzalnim principima zaštite ljudskih prava, prava iz oblasti rada, očuvanja životne sredine i borbi protiv korupcije. U tom cilju CBCG će:

- a. nastojati da u okviru svog poslovanja usvoji, promoviše i primjenjuje deset osnovnih načela u oblastima ljudskih prava, prava iz oblasti rada, zaštite životne sredine i borbi protiv korupcije koji su definisani u Globalnom sporazumu UN kao nastavak aktivnosti na izgradnji korporativnog imidža i očuvanja postignute reputacije;
- b. efikasnijim korišćenjem resursa, implementacijom primjera dobre prakse i kreiranjem dobre atmosfere za rad, stvarati uslove za kvalitetnije ostvarivanje funkcija i realizaciju radnih procesa, bolju motivaciju i angažovanje zaposlenih i smanjenje troškova poslovanja;
- c. nastaviti aktivnosti na promovisanju i podizanju nivoa ekonomskog znanja integracijom u obrazovni sistem kroz učešće predstavnika CBCG kao gostujućih predavača u visokoškolskim institucijama, organizovanje i pružanje pomoći u istraživanjima iz oblasti ekonomskih nauka, nagrađivanje najboljih đaka, diplomiranih studenata, magistranata i doktoranata obrazovnih institucija;
- d. nastaviti da u skladu sa finansijskim mogućnostima, izdvaja dio svog prihoda radi uključivanja u humanitarne akcije i podršku razvoju kulturnih,

istorijskih i drugih vrijednosti društva i doprinositi jačanju civilnog društva kroz javno učešće u brojnim društvenim i socijalnim aktivnostima. U tom smislu, nastaviće sa praksom prezentovanja funkcionisanja CBCG i sprovođenje akcije Nedjelja štednje u cilju promovisanja štednje.

11. Ove smjernice objavljuju se na internet stranici CBCG.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

O. br. 0101-4014/64-3
Podgorica, 27.11.2014.godine

**PREDSJEDAVAJUĆI
GUVERNER,
mr Milojica Dakić**